

AINEKAART

Ainevaldkond: Sotsiaaalained

Õppeaine: Ühiskonnaõpetus

Klass: 12.

Õpetaja: Maie Nõmmik

Ainetüüp: Kohustuslik aine gümnaasiumis

Õpetamise aeg: 2022/2023. õppeaasta

Õppekirjandus:

Õpik Katrin Olenko, Anu Toots. (2005). Ühiskonnaõpetus. Gümnaasiumiõpik. Tallinn: Koolibri.

e-õpik opiqus

Vajalikud õppevahendid:

Eesti Vabariigi põhiseadus.

Anu Toots. Ühiskonnaõpetus gümnaasiumile.

Õppesisu:

Ühiskonnaõpetuse kaks kursust koosnevad neljast teemavaldkonnast: ühiskond ja selle areng; riik ja poliitika demokraatlikus ühiskonnas; majanduse toimimine; üleilmastumine ja jätkusuutlik areng.

I kursus: Ühiskonna areng ja demokraatia.

Ühiskonda ja selle arengut käsitlevas teemavaldkonnas:

1. vaadeldakse ühiskonna kui sotsiaalse süsteemi elemente: sotsiaalset struktuuri (rühmi, kihte, kogukondi), sotsiaalseid suhteid ja protsesse (nt koostööd ja konflikti, võimu, allumist ja vastupanu, lõimumist ja eristumist, tõrjutust ja osalust, mobiilsust, kihistumist);
2. analüüsitakse ühiskonna elu reguleerivaid norme ja väärtusi ning eri valdkondades välja kujunenud institutsioonide korraldust (nt perekonda, riiki, turgu, õigust, meediat);

3. uuritakse avaliku ja erasektori olemust ning funktsioone; tutvutakse kodanikuühiskonna struktuuri ja ülesannetega, analüüsitakse sektorite koostöö võimalusi ning kogemusi;
4. õpitakse tundma ühiskonna erinevaid vorme ja arengujärke; tutvutakse nüüdisühiskonna kujunemislooga ja peamiste tunnusjoontega, pöörates erilist tähelepanu ühiskonna moderniseerumisele ning info- ja teadmusühiskonna arengule.

Riiki ja demokraatlikku riigivalitsemist käsitlevas teemavaldkonnas:

1. süvenetakse demokraatliku poliitilise süsteemi toimimisse, selle erinevustesse mittedemokraatlikest režiimidest; selgitatakse totalitaarsete ühiskondade inimsusevastast olemust;
2. avatakse õigusriigi olemust ja võimude lahususe olulisust; käsitletakse inimõiguste kaitset, kodanike poliitiliste õiguste ja vabaduste realiseerimise võimalusi ning sellega seotud institutsioone; selgitatakse põhjusi, mis võivad viia kodanike riigist võõrdumisele; vaadeldakse erinevate demokraatiavormide plusse ja miinuseid, sidudes neid Eesti poliitika probleemidega;
3. õpitakse tundma poliitiliste ideoloogiate põhijooni ja seisukohti erinevates poliitikavaldkondades (hariduses, sotsiaalsfääris, maksupoliitikas jm);
4. käsitletakse erakondade ja kodanikuühenduste arenguprobleeme Eestis; õpitakse tundma valimiste protsessi ja omandatakse oskus realiseerida oma valimisõigus; käsitletakse kodanike kaasamist avaliku võimu teostamisse ning võimalusi mõjutada avaliku võimu tegevust, sh tutvutakse erakondade, kodanikuühenduste ja surverühmade tegevusega; omandatakse kodanikualgatuste ja aktsioonide õiguspärase korraldamise oskused.

II kursus: Majandus ja maailmapoliitika.

Majandust käsitlev teemavaldkond aitab kujundada noorte valmisolekut erinevateks karjäärivalikuteks ja aktiivseks osaluseks majanduselus. Selleks:

1. õpitakse tundma nüüdisaegse turumajanduse seaduspärasusi ja protsesse; käsitletakse rahvusliku rikkuse ning ühiskonna heaolu allikaid ja tegureid, era-

- ja avalike huvide erinevust ning ühiskonna ressursside kasutamise põhimõtteid;
2. tutvutakse Eesti majanduse ja tööturu arengusuundadega, sealhulgas teadmismajanduse ja loomemajanduse arenguperspektiividega ning ettevõtlust ja töösuhteid reguleerivate tähtsamate õigusaktidega. Eesti majanduse arengut vaadeldakse maailmamajanduse, eriti Euroopa Liidu kontekstis;
 3. õpitakse tundma ettevõtluse aluseid tasemel, mis võimaldab õppijal igapäevaelus toime tulla ja hinnata realistlikult oma võimalusi ettevõtjana.

Neljanda teemavaldkonna kaudu laiendavad õppijad oma teadmisi globaalsetest probleemidest ja toimijatest. Eesmärk on õppida nägema, kuidas saab igäüks muuta maailma turvalisemaks ja humaansemaks. Aine sisu kaudu:

1. õpitakse mõistma maailma mitmekesisust, riikide huve, koostööd ja probleeme globaalse infoühiskonna kujunemisel ning riskiühiskonna käsitlemisel;
2. vaadeldakse rahvusriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide osa tänapäeva maailmas, antakse ülevaade riikidevahelisest koostööst (kliimamuutus ja teised ökokatastroofid, rahvusvaheline terrorism, rahvusvaheline migratsioon, võitlus vaesusega, maailmamajanduse ja maakera rahvastiku arenguprobleemid jms);
3. tutvutakse üleilmastumise ilmingute ja tagajärgedega.

Õpitulemused:

Gümnaasiumi lõpetaja:

1. tunneb nüüdisühiskonna kujunemise põhijooni, struktuuri, valdkondi ja korraldust, mõistab poliitika toimemehhanisme ning oskab ennast ühiskonna arenguga suhestada;
2. tunneb ja väärtustab demokraatia põhimõtteid, inim- ja kodanikuõigusi; oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust, rahvusvahelisi õigusnorme ja õigusakte; järgib seadusi ning toimib oma õiguste ja kohustuste järgi;

3. iseloomustab riikidevahelise poliitilise, majandusliku ning kultuurilise suhtlemise põhimõtteid, nüüdismaailma põhiprobleeme ja arengutendentse, tunneb tähtsamaid rahvusvahelisi organisatsioone ning mõistab oma rolli maailmakodanikuna;
4. on omandanud ülevaate nüüdisaegse majanduse toimetehhanismidest, oskab adekvaatselt määrata ja realiseerida oma karjäärivõimalusi ning otsida teavet sobivate eneserakendus- ja edasiõppimisvõimaluste kohta;
5. teab tarbijaõigusi ning oskab lahendada nendega seotud probleeme, käitub teadliku ja vastutustundliku tarbijana, analüüsib oma käitumise tagajärgi ning mõistab üksikisiku rolli globaalsel tasandil (kliimamuutus, õiglase kaubandus, ületarbimine jms);
6. määratleb end ühiskonnas oma võimalusi arvestades, tuleb toime turumajanduse ühiskonnas; osaleb aktiivselt ja vastutustundlikult ühiskonnaelus, sh kodanikualgatusprojektides; oskab kaitsta oma huve ja õigusi, arvestades teiste inimeste õigusi, ning seisab vastu demokraatlike väärtuste eiramisele;
7. seletab ja kasutab kontekstis ühiskonnaõpetuse olulisemaid mõisteid, saab aru õigustekstist ning sotsiaal-majanduslikust teabest; oskab leida vajalikku infot, seda kriitiliselt hinnata, süstematiseerida ja kasutada ning luua uut teavet, väärtustades ja arvestades autoriõiguste kaitset.

Hindamise kirjeldus:

12. klassis on 2 kursust. Kursuse jooksul hinnatakse:

- arutlusoskust, teksti mõistmist ja tööd erinevate allikatega (pildid, skeemid, tabelid, tekstid jms).
- Kontrollitakse ja hinnatakse mõistete seletamist ning kasutamist, probleemidest arusaamist ja nende analüüsi, argumenteerimise oskust, õiguslase info otsimise ning tõlgendamise oskust, osalemist ühistegevuses (matkimine, rollimängud, projektid), plankide, avalduste, reklamatsioonide jne täitmise õigsust, kompleksust ja täpsust, ettekannete, ülevaadete, kokkuvõtete, referaatide, esitluste jt iseseisvate ning rühmatöö ülesannete täitmist ja esitlemist.

- Kursuse hinne kujuneb kontrolltööde, tunnikontrollide ja testide, praktiliste tööde ning uurimuste, iseseisvate tööde ja ettekannete hinnetest.
- Hindamise aluseks on töö iseseisev sooritus, loovus ning vormistamise korrektsus.
- Praktilised tööd on mingi konkreetse üksikteema, materjali vms kohta.
- Iseseisvad tööd on kodused ülesanded, klassitööd ja arvutitunnitööd, mida hinnatakse valikuliselt.
- Kursuse jooksul võib hinnata ka koduseid töid, suulisi vastuseid, ülesannete lahendamist, osalemist rühmatöodes jne.

Kokkuvõtva hinde kujunemine:

Kokkuvõttev hinne (aastahinne) sõltub kahe kursuse hinnetest.

Arutluse hindamise kriteeriumid:

Arutlus ei vasta teemale – 0 p

Töö struktuur 2 p

0 Kirjutamist on alustatud, töö ei vasta arutluse ülesehituse üldnõuetele.

1 Arutlus on osaliselt struktureeritud.

2 Teksti ülesehitus on arutluse üldnõuetele vastav (sissejuhatus, teemaarendus, kokkuvõte).

Näited, faktid 4 p

0 Teemakohased näited ja/või faktid puuduvad või on mittetõesed.

1 On esitatud mõni teemakohane näide ja/või fakt.

2 Näiteid ja/või fakte on esitatud, kuid teema on avatud ühekülgsele.

3 Näiteid ja/või fakte on esitatud piisavalt, et avada teema terviklikult.

4 Näidete ja/või faktide valik on põhjendatud ja need toetavad analüüsi.

Probleemi väljaarendamine, arutlus, analüüs 5 p

0 Arutlus ei ole teemakohane – s.t arutlus tervikuna on 0.

1 Tekst on kirjeldava laadiga.

2 Probleemi on käsitletud ühekülgsest, teema on lõpuni avamata.

3 Probleemi on käsitletud ning selle mõned iseloomulikud jooned on välja toodud.

4 Probleemi on käsitletud ning võrdlused ja seosed on välja toodud.

5 Probleem on terviklikult välja arendatud, üldistused ja põhjendused on mitmekülgsest.

Isiklik arvamus, selle põhjendatus 4 p

0 Puudub teemakohane isiklik seisukoht.

1 Esitatakse käibetõdesid.

2 Esitatakse oma arvamus.

3 Oma arvamus kinnitatakse näidetega.

4 Oma arvamus põhjendatakse näidetega ning eksaminand oskab oma seisukohtade esitamisel kasutada poolt- ja vastuargumente.

Järeldused 3 p

0 Teemakohased järeldused puuduvad.

1 Teemakohased järeldused on lihtsakoelised.

2 Järeldused tulenevad arutlusest, need lähtuvad võrdlustest ja seostest.

3 Järeldused tulenevad arutlusest, need on põhjendatud, üldistavad ja argumenteeritud.

Stiil ja õigekiri 2 p

0 Termineid on kasutatud valesti; tekstis on palju õigekirjavigu; arutluse sisu on eklektiline.

1 Tekstis on üksikuid eksimusi; arutluses on slängi, labast ja lohakat väljenduslaadi; stiil

ei vasta arutluse teemale ja probleemile.

2 Stiil, sõnastus ja õigekiri on korrektsed.